

Теорія і методика професійної освіти
МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ БАЗОВОГО РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ

Хом'юк І.В.

к.пед.н., доц., доцент кафедри вищої математики, Вінницький
національний технічний університет

Поняття «модель» (з французької мови *modele* – міра, зразок, норма; у перекладі з латині – образ, зменшений варіант, спрощений опис складного явища чи процесу) трактується як зразок, що відтворює, імітує будову та дію будь-якого об'єкта, а, відтак, використовується для отримання нових знань про об'єкт [1]. Модель – це розроблений на основі теорії варіант практичної діяльності (Є. А. Ямбург). У цьому контексті відомий німецький спеціаліст з педагогічної діагностики та моделювання К. Інгенкамп відзначає, що «під моделлю розуміється така уявно подана чи матеріально реалізована система, яка, відображаючи чи відтворюючи об'єкт дослідження, здатна подати його так, що її вивчення дає нам нову інформацію про цей об'єкт» [2, 23].

Модель формування складових базового рівня професійної мобільності майбутніх інженерів може бути представлена як педагогічний проект діяльності, взятий у її цілісній єдності і сукупності професійних функцій і особистих якостей фахівця.

Опис моделі. Суб'єктами підготовки виступають студенти перших двох курсів навчання технічного ВНЗ – майбутні інженери. Основне завдання процесу формування – формування структурних компонентів базового рівню професійної мобільності. Розроблена модель формування базового рівню професійної мобільності майбутніх інженерів містить у собі мету, зміст, форми й технології реалізації. Визначення компонентів в моделі дозволило розбити її на блоки (цільовий, змістовий, організаційно-процесуальний, функціональний, оцінно-результативний), які забезпечують можливість більш чітко уявити цілеспрямований процес формування професійної мобільності майбутніх інженерів.

1. Цільовий блок. Сучасні пріоритети розвитку освіти зумовлюють потребу у підготовці фахівців, здатних до творчої праці, професійного розвитку та вдосконалення, здатних швидко переключатися з одного виду діяльності на інший. З огляду на це, визначення цілей і завдань навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах передбачає формування особистості майбутнього інженера з високим рівнем професійної мобільності, що є запорукою його конкурентоспроможності на ринку праці.

2. Змістовий блок. Метою освітнього процесу в даній моделі є реалізація та виконання наступних завдань: 1) формування складових базового рівню професійної мобільності студентів ВТНЗ; 2) стимулювання студентів до професійного вдосконалення; 3) формування професійної спрямованості особистості.

У змісті базового рівню професійної мобільності ми виокремили три компоненти, що взаємопов'язані між собою: *професійно-мотиваційний* (позитивна мотивація до професійної діяльності); *когнітивний* (знаннева сфера особистості); *діяльнісний* (сукупність умінь, навичок, які актуалізуються в процесі здійснення професійної діяльності), *гностичний* (усвідомленість студентом змісту майбутньої професійної діяльності, вдосконалення своїх знань шляхом самоосвіти).

3. Організаційно-процесуальний блок, в якому ми виділяємо процесуальний аспект формування базового рівня професійної мобільності студентів ВТНЗ. Формування базового рівня професійної мобільності майбутніх інженерів здійснюється під впливом усіх компонентів освітнього процесу як єдиного цілого. Даний блок моделі педагогічної системи формування професійної мобільності майбутніх інженерів побудований відповідно до мети, змісту і структури навчально-виховного процесу та охоплює такі компоненти: **принципи** організації педагогічного процесу; **педагогічні умови** формування професійної мобільності майбутніх інженерів; відповідні **методи, форми і технології**; **етапи формування** професійної мобільності:

1) *діагностичний* полягає у визначенні професійно-орієнтаційного та мотиваційного рівня у студентів під час вибору професії, рівня уміння орієнтуватися в інформаційному матеріалі; формування позитивної мотивації на подальший саморозвиток; вдосконалення уміння раціонального відбору й аналізу інформації та формування мотивації навчальної діяльності студентів і прогнозування можливостей студентів з різним рівнем професійної мобільності;

2) *діяльнісний* (навчально-моделюючий) здійснює формування структурних компонентів базового рівня професійної мобільності, засвоєння теоретичних та практичних знань, удосконалення умінь та навичок самоосвіти на основі набутих знань і навичок шляхом перенесення їх у нові нестандартні навчальні ситуації.

3) *контрольно-корекційний* спрямований на перевірку критеріїв сформованості структурних компонентів базового рівня професійної мобільності та корекцію сформованості професійної мобільності. Організація навчання на цьому етапі здійснюється за допомогою методів інтерактивного навчання, тестування перевірки і корекції знань, умінь та навичок.

4. Функціональний блок. Запропонована нами модель дозволяє виділити наступні функції процесу формування базового рівня професійної мобільності майбутніх інженерів: 1) освітню – формує в студентів систему фахових ЗУН; 2) виховну – формує в майбутньому фахівці життєві установки і принципи, уявлення студентів про соціально-моральні норми, цінності, ідеали і стандарти професійної поведінки; 3) розвиваючу – сприяє формуванню людини як особистості та підготовки її до самостійної професійної діяльності, самореалізації; 4) інноваційну – формує у свідомості студентів його здібності до вирішення професійних завдань нового класу і сприяє розвитку адаптації до змінних умов професійної діяльності.

5. Оцінно-результативний блок розробленої моделі передбачає поєднання критеріїв сформованості складових професійної мобільності, а також поєднання діагностичний інструментарій, побудований на їхній основі.

Рис. 1 – Модель формування базового рівня професійної мобільності майбутніх інженерів

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – С. 534.
2. Ингенкамп К. Педагогическая диагностика: пер. с нем. / К. Ингенкамп – М. : Педагогика, 1991. – 240 с.